

Folkpensionsanstaltens fullmäktiges
verksamhetsberättelse 2006

B 6/2007 rd

FOLKPENSIONSANSTALTENS FULLMÄKTIGES
VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2006

HELSINGFORS 2007

ISSN 0428-4313
Edita Prima Ab, Helsingfors 2007

FOLKPENSIONSANSTALTENS FULLMÄKTIGE

TILL RIKSDAGEN

I enlighet med 5 § 7 punkten i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) tillställer Folkpensionsanstaltens fullmäktige härmed riksdagen sin verksamhetsberättelse för år 2006.

Helsingfors den 13 mars 2007

På Folkpensionsanstaltens fullmäktiges vägnar

Maija Perho
ordförande

Olli Valpola
sekreterare

INNEHÅLL

1. Allmänt	1
2. Kundservice och utveckling av verksamheten.....	2
3. Lagstiftning.....	5
4. Vissa specialfrågor.....	6
5. Fullmäktige	7
6. Revisorer	7
7. Bokslut och ansvarsfrihet.....	7
8. Centrala frågor som behandlats under året	8
9. Inspektionsresor och orientering i FPA:s verksamhet på krets- och lokalnivå.....	9
10. Bilagor	9

Bilagor

1. Förteckning över fullmäktige och ersättare	10
2. Revisionsberättelse	11
3. Folkpensionsanstaltens forskningsarbete – viktiga resultat och iakttagelser 2006	12

1. Allmänt

Fullmäktige och fullmäktiges arbetsutskott **sammanträdde** 9 gånger under året. Vid varje plenum presenterar generaldirektören en omfattande översikt av FPAs verksamhet. I detta sammanhang behandlas som regel bland annat läget med finansieringen av FPA och de olika förmånssystemen, omkostnadernas utveckling, förmånernas genomströmningstider både på ett riksomfattande plan och vid försäkringskretsarna, nyckeltal som beskriver arbetsgemenskapen och personalen samt övriga aktuella ärenden. Samtliga direktörer medverkar vid plena och redogör vid behov för de ärenden som rör deras ansvarsområden. Generaldirektören och hans ställföreträdare deltar även i arbetsutskottets möten. Övervakningsrevisorn presenterar en rapport för fullmäktige en gång i kvartalet. För fullmäktige redovisas dessutom de viktigaste resultaten av den årligen återkommande FPA-barometerundersökningen och av övriga utredningar som gäller kundservicen och andra funktioner vid FPA.

Förmånsutgifterna för den socialförsäkring som FPA sköter uppgick till ca 10,5 miljarder euro (10,4 år 2005). Deras andel av bruttonationalprodukten var 6,2 % och av samtliga sociala utgifter 24,2 %. Omkostnadernas andel av de totala kostnaderna var 3,3 %, vilket kan betraktas som tämligen skäligt. **De totala intäkterna** utgjorde 10,4 miljarder euro, varav staten stod för 59 % och försäkringspremierna och -avgifterna för 35 %. De flesta finländare fick förmåner från FPA. Förmånsutgifterna utgjorde ca 1 990 euro per invånare. Antalet utbetalningar var totalt 62 miljoner, av vilka ca 21 miljoner sköttes via apoteken.

FPA hade vid årets slut totalt 5 973 **anställda** (6 095 år 2005), av vilka 5 525 var ordinarie. Personalens åldersstruktur och den tilltagande pensioneringen gör det möjligt att anpassa personalantalet allt efter som verksamhe-

ten och arbetsmetoderna utvecklas. År 2006 färdigställdes en **likabehandlingsplan** för 2007–2010 med syfte att aktivt främja likabehandling i samband med förmånsverksamheten och kundservicen vid FPA. Planen gäller även FPA som arbetsgivare. Principerna för jämlikhet och likabehandling rör samtliga personalfrågor, särskilt arbetsvillkor, rekrytering och karriärutveckling. Avsikten är att kombinera FPAs likabehandlings- och jämlikhetsplaner i ett senare skede. **Utbildningen** visade toppresultat avseende antalet kurser och utbildningsdagar, vilket delvis kan förklaras med utbildningen kring temat kundservice. Även förmånsutbildningen har effektiviserats. För att försäkra sig om att den är enhetlig har man upprättat en långtidsplan. År 2006 var det totala antalet utbildningsdagar drygt 23 000.

Enligt fullmäktiges uppfattning har den nuvarande **organiseringen av förvaltningen** vid FPA fungerat bra i sig. Vid sitt möte 12.12.2006 förutsatte fullmäktige dock att man i samband med behandlingen av revisionsplanen skulle utvärdera den nya verksamhetsmodellen, som grundar sig på lagen om Folkpensionsanstalten och en ny arbetsordning och ett nytt behörighetsbeslut, med avseende på hur väl modellen fungerar och hur tydlig ansvarsfördelningen är.

I slutet av 2006 fanns det 263 **byråer** som hade öppet dagligen, dvs. lika många som föregående år. Filialmottagningarna var 43 till antalet och samserviceställena 145. Ökningen av **FPA-byråernas produktivitet** har redan under flera år varit betydligt gynnsammare än inom den övriga offentliga sektorn. **Sammanlagningen av försäkringsdistrikt** har fortsatt. De tre nyaste försäkringsdistrikten som är större än förut inledde sin verksamhet i början av 2007. Antalet försäkringsdistrikt är nu 53 mot 80 för några år sedan. Syftet med projektet för sammanslagning av försäkrings-

distrikt, som alltså fortsätter med eftertanke, är att skapa förvaltningsmässigt starkare enheter, där det är lättare att trygga det kunande som krävs, ordnandet av vikarier, utbildningen och en ändamålsenlig fördelning av resurserna. Inga byråer har dragits in, och för kunderna innebär sammanslagningen av distrikten inte något annat än eventuellt en bättre kundservice.

Finansieringen av sjukförsäkringen reviderades från och med 1.1.2006. För att balansera upp finansieringen och förstärka försäkringsprincipen indelades sjukförsäkringen med avseende på finansieringen i **en arbetsinkomstförsäkring och en sjukvårdsförsäkring**. I arbetsinkomstförsäkringen ingår sjukdagpenningen, föräldradagpenningarna och rehabiliteringspenningen samt företagshälsovården med undantag av ersättningarna till Studenternas hälsovårdsstiftelse. Av utgifterna för arbetsinkomstförsäkringen finansieras 73 % av arbetsgivarna och 27 % av löntagarna och företagen, förutom minimidagpenningarna som finansieras av staten. I sjukvårdsförsäkringen ingår sjukvårdsersättningarna, bl.a. ersättningarna för läkemedel och läkararvoden, och rehabiliteringsutgifterna fransett rehabiliteringspenningen. Finansieringen av sjukvårdsförsäkringen är jämnt fördelad mellan de försäkrade och staten. Staten finansierar dessutom EU-ersättningarna till den del som de utländska ersättningarna för utgifterna inte täcker dem.

Finansieringsreformen genomfördes som planerat. På grund av den snabba ökningen av lönesumman inflöt något mer än väntat i försäkringspremier och -avgifter. Utgifterna för sjukvårdsförsäkringen, som till stor del består av läkemedelsersättningar, ökade måttligt. Finansieringen av sjukförsäkringen stärktes. Utvecklingen 2006 inverkade för sin del på att försäkringspremierna och -avgifterna sänktes 2007.

2. Kundservice och utveckling av verksamheten

Enligt lagen om Folkpensionsanstalten är en av fullmäktiges främsta uppgifter att övervaka Folkpensionsanstaltens förvaltning och verksamhet med beaktande bland annat av kvaliteten på anstaltens tjänster och tillgången till dem. Olikt många andra organisationer inom den offentliga förvaltningen har FPA inte dragit in sina byråer. Ett **täckande servicenät** och skapandet av ett **mångsidigt system för uträttande av ärenden** är en positiv utveckling både ur kundservicesynpunkt och enligt fullmäktiges mening. Så har t.ex. den elektroniska kommunikationen utvecklats aktivt. Kvaliteten på handläggningen av avgöranden vid FPA utvärderas med instrument som mäter korrektheten, med förmånsspecifika övervakningsutredningar och med kontinuerlig uppföljning av genomströmningstiderna. **Kvaliteten på servicen** i övrigt utvärderas med enkätundersökningar som utförs både av FPA och av utomstående aktörer. I den barometerundersökning som utfördes bland kunderna i maj 2006 fick kundservicen vid FPA betyget 8,9. Även andra utredningar om kundbetjäningen och om verksamhetens tillförlitlighet har resulterat i höga betyg för FPA.

Under 2006 fortsatte arbetet med att utveckla FPAs **telefonservice**. Telefonservicen för personkunder blev riksomfattande och den sköts av FPAs kontaktcenter som är specialiserat på telefonservice och rådgivning. Kontaktcentrets första enheter inrättades i Joensuu och Lieksa för betjäning på finska, och i Jakobstad inrättades en enhet för betjäning på svenska. Syftet är att inom de närmaste åren överföra merparten av kundsamtalen till kontaktcentret och därmed effektivisera förmånshandläggningen och kundbetjäningen vid byråerna. Samtidigt har man beslutat utvidga kontaktcentret till ett annex som skall byggas i anslutning till FPAs kontorshus i Jyväskylä.

Kundernas kostnader för telefonsamtal till kontaktcentret har varit klart lägre än för samtal till byråerna. Enligt ett beslut utfärdat av riksdagens justitieombudsman i juni 2006 var kundernas avgifter för samtal till kontaktcentret ändå för höga. FPA inledde därför i skyndsam ordning förhandlingar om telefonavgifterna med avtalsoperatören. Detta resulterade i att kunden inte har behövt betala mer än lokalsamtalsavgiften eller mobilsamtalsavgiften enligt sitt eget anslutningsavtal för samtal till kontaktcentret sedan början av november 2006.

Eftersom det inte var möjligt att göra samtalet till FPAs övriga telefonnummer lika förmånliga **måste FPA ändra alla sina telefonnummer**. Från och med början av mars 2007 börjar FPAs samtliga telefonnummer med 020 6, som kunden kan ringa upp antingen till priset av ett lokalsamtal eller ett mobilsamtal

enligt sitt eget anslutningsavtal. FPA står nu för den merkostnad som samtal till företagsnumret medför.

FPA är även involverad i **servicecentren för arbetskraft** som inledde sin verksamhet 2002. Avsikten har varit att råda bot på de arbetslöshetsproblem som uppstod efter 1990-talets lågkonjunktur och att erbjuda service särskilt åt de arbetslösa som riskerar att marginaliseras och hamna utanför arbetslivet. Med hjälp av servicecentralerna vill aktörerna inom olika förvaltningsområden genom ett nära samarbete främja kundernas livshantlingsförmåga och sysselsättningsmöjligheter. Förutom FPA medverkar även arbetskraftsbyråerna och social- och hälsovården. Enligt en enkätundersökning bland FPA-anställda som färdigställdes 2006 har erfarenheterna av servicecentrens verksamhet i huvudsak varit positiva.

År 2006 var ett **temaår för kundservice** vid FPA. Programmet för utvecklingen av kundservice 2005–2008 syftar till att öka serviceandan och att främja och stödja införandet av enhetliga principer och arbetssätt inom kundbetjäningen. Vidare skall chefernas roll i kundserviceledningen klargöras och FPAs bild utåt förbättras. Utvecklingsprogrammet fortsatte under året, bl.a. med seminarier för personalen som alla FPA-anställda deltog i före utgången av mars. Därefter har utvecklingsarbetet fortsatt inom arbetsenheterna med stöd av bl.a. processutbildning.

Ett flertal förslag till utveckling av kundservice som samlades in från personalseminarierna utnyttjas vid de förberedelser av programmet för utveckling av FPAs serviceverksamhet som påbörjades i mars 2006. FPAs **servicestrategi** och **verksamhetsstrategin för databehandlingen** förnyas jämsides. Centrala element i programmet är att definiera principerna för en god service, utveckla kundsegmenteringen och servicekanalerna, planera det framtida byrå nätverket samt utveckla ansökningsprocessen och kundserviceorganiseringen. **Fullmäktige** kommer för sin del att följa med projektet med utarbetandet av en servicestrategi. Avsikten är att årligen granska och vid behov ändra servicestrategin allt efter ändrade förhållanden och nya utmaningar.

Det första **arbetsutjämningsprojektet** (TASA) genomfördes 2002–2004. De mål som sattes upp var att kunderna skall betjänas jämlikt i hela landet, att det nuvarande byrå nätverket bevaras och är lönsamt, att arbetsbördan fördelas jämnare mellan de anställda och att den elektroniska dokumenthanteringen (EDH) utnyttjas fullt ut. Ett fortsättningsprojekt inleddes hösten 2005 och avslutades i slutet av 2006. Syftet var att av begreppen och verksamhetsmodellerna för arbetsutjämnningen skapa riksomfattande verksamhetsprinciper och att uppdatera den helhetsplan för arbetsutjämnings-

en som sträcker sig till 2008. I fortsättningen skall man bl.a. utreda i vilken omfattning och på vilka grunder arbetsuppgifterna kan fördelas jämnare inom hela landet över försäkringsdistrikts- och kretsgränserna. Samtidigt med arbetsutjämnningen har man även påbörjat ett projekt med **centralisering av** vissa förmånsansökningar som förekommer sällan eller vissa krävande **arbetsuppgifter** som förutsätter specialkunskaper. Så kan t.ex. anlita av sakkunnigläkare bli effektivare.

FPAs **elektroniska kundtjänst** utvidgades snabbt under 2006. Nya tjänster introducerades för både personkunder och arbetsgivare. Antalet inloggningar på e-tjänsten översteg 1,1 miljoner. Man kan logga in sig på FPAs e-tjänst med vilka internetbankkoder som helst. Vidare blev det möjligt att i e-tjänsten fylla i de första förmånsansökningarna och att skriva meddelanden. I februari 2006 blev det också möjligt att anmäla förändrade förhållanden när det gäller studiestödet. Denna möjlighet utnyttjades över 25 000 gånger. På hösten introducerades en e-tjänst för arbetsgivare. Genom den kan arbetsgivarna sända löneuppgifter till FPA och söka ersättning för semesterkostnader. I november fördes ansökan om ålderspension in i e-tjänsten och i december ansökan om vårdbidrag för pensionstagare.

Tjänsten för **anmälan om arbetslöshetstid** som öppnades i november betjänar en stor kundgrupp. Tidigare har kunderna postat eller lämnat in anmälningsblanketten till FPA var fjärde vecka. Antalet personer som anlitat e-kundtjänsten har ökat varje månad. Kundernas egna förmånsuppgifter kompletterades med barnvårdsstödet, barnbidraget, moderskapsunderstödet och adoptionsstödet. Före utgången av 2006 kunde man kontrollera sina egna uppgifter om 11 av de vanligaste FPA-förmånerna.

Sedan början av 2007 kan man på webben ansöka om handikappbidrag och göra förfråg-

ningar om bostadsbidrag för pensionstagare och om rehabilitering. Nu kan också kundbrev och -besluten läsas i e-tjänsten. Dessutom fick kommunerna en tjänst för anmälan av dagvårdsuppgifter till FPA. I slutet av året introduceras bl.a. tjänsten för ansökan om föräldraförmåner och sjukdagpenningar samt tjänsten för beställning av det europeiska sjukvårdskortet och av FPA-kortet utan foto. I november 2006 startade FPA ett projekt för revidering av **internetsidorna** med syfte att göra dem lättillgängligare. Den nya webbplatsen är tänkt att öppnas år 2008. Under våren inleddes beredningen av de författningar som behövs för att utveckla de **elektroniska kundtjänsterna** inom social- och hälsovården. I lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården och i lagen om **elektroniska recept** fick FPA i uppdrag att sköta realiseringen av de nödvändiga datatekniska tjänsterna. De praktiska förberedelserna för projektet har även med beaktande av det ansträngda tidsschemat krävt avsevärda insatser av FPA.

Under 2006 har den nya lagen om **samservice inom den offentliga förvaltningen** beretts. Den ersätter den nuvarande lagen om kundbetjäning vid gemensamma serviceenheter inom den offentliga förvaltningen. Syftet med lagen är att trygga tillgången till tjänster genom att åstadkomma ett brett samarbete inom den offentliga sektorn för ordnandet av kundservicen. I början av 2006 startade inrikesministeriet ett projekt för effektivare samservice i syfte att utvidga användningen av samservicen. FPA deltar i projektet tillsammans med kommunala och statliga myndigheter. Avsikten är att genomföra ett pilotprojekt 2007 för att utvidga användningen av samservice på ett antal orter (eventuellt ca 15). Enligt avtal mellan aktörerna kan t.ex. en kommunal myndighet ta emot och vidarebefordra ansökningar till FPA och informera om anhängiggörandet av ärenden. FPAs linje är dock den att ansökningar om förmåner från FPA alltid skall avgöras hos FPA.

3. Lagstiftning

Projektet med att förenkla och förtydliga lagstiftningen har fortsatt år 2006. Lagstiftningen om utkomstskyddet för arbetslösa reviderades i sin helhet med början från 2003. Den nya sjukförsäkringslagen trädde i kraft i början av 2005 och lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner i början av oktober 2005. Revideringen av lagstiftningen om de pensions- och handikappförmåner som FPA betalar ut har varit under behandling i riksdagen (RP 209/2005 rd). Behandlingen avbröts dock i maj 2006 eftersom man hade beslutat uppskjuta ikraftträdandet av lagen med ett år till början av 2008, samtidigt som propositionen kompletteras med bestämmelser om att slopa kommungrupperna. En ny proposition (RP 90/2006) gavs i juni 2006. I **den nya folkpensionslagen** samlas alla de förmåner som FPA betalar till pensionstagare (folkpensioner, familjepensioner, barntillägg etc.). För tydlighetens skull regleras ikraftträdandet av den nya lagen genom en särskild lag, där även de bestämmelser samlas som gäller en begränsad tid. Bestämmelser som inte längre tillämpas, upphävs. De tre FPA-handikappförmånerna samlas i en enda lag, **lagen om handikappförmåner**, och dessutom revideras **lagen om bostadsbidrag för pensionstagare**.

Vid revideringarna av de ovan nämnda lagstiftningspaketen har man beaktat principerna i **grundlagen**, bl.a. vilka frågor som måste bestämmas genom lag. En del frågor som tidigare reglerats genom förordning samt etablerade tolkningar som ingått i anvisningar regleras nu genom lag. Bestämmelserna om förfaringsätten skall samtidigt förenhetligas. **Fullmäktige**, som upprepade gånger har krävt att lagstiftningen förtydligas, noterar med tillfredsställelse att detta arbete har avancerat. Det måste dock samtidigt konstateras att det i samband med revideringarna, som främst är av författ-

ningsteknisk natur, inte nämnvärt har gått att förenkla de innehållsmässiga grunderna i de olika systemen - med vissa undantag som närmast gäller pensionslagstiftningen.

Av de **lagändringar** som beretts 2006 kan nämnas införandet av en **partiell sjukdagpenning** samt övergången till ett lagstadgat **direktorsättningsförfarande** även i övrigt än via apotek.

Under året har diskussioner förts om att överföra verkställigheten av **utkomststödet och underhållsstödet** till FPA. Ett politiskt beslut resulterade i att utkomststödet inte kommer att flyttas över till FPA, även om denna verksamhetsmodell gav goda erfarenheter genom det försök som pågick under flera år på 1990-talet. I november 2006 inleddes däremot en lagberedning under ledning av social- och hälsovårdsministeriet i syfte att överföra verkställigheten av underhållsstödet till FPA i början av 2009.

Socialförsäkringsnämnderna, som verka i anslutning till FPAs kretscentraler, drogs in i början av 2007. De besvärärenden som behandlades i nämnderna, närmast sjukförsäkringsärenden och förmåner till barnfamiljer, behandlas nu i besvärnämnden för social trygghet som inrättades utgående från prövningsnämnden. **Fullmäktige** uttryckte sin oro över att besvärstiderna kan bli oskäligt långa, särskilt i övergångsskedet när drygt 3 000 oavslutade besvärärenden flyttas över från de fem socialförsäkringsnämnderna till besvärnämnden för social trygghet, där den genomsnittliga handläggningstiden redan i slutet av 2006 hade förlängts till ca ett år. Visserligen har man förberett sig genom att anställa ny personal.

4. Vissa specialfrågor

Teman med anknytning till **läkemedel** har behandlats ett flertal gånger vid fullmäktiges

möten under året. I början av året förenklades ersättningssystemet; i grundersättningskategorin och den lägre specialersättningskategorin slopades självriskandelen per inköpstillefälle och i stället övergick man till att beräkna ersättningen i procent av minutpriset. Antalet ersättningstagare ökade med ca 300 000 till följd av ändringen. Hur läkemedelskostnaderna fördelas mellan de försäkrade kan utredas år 2007, när uppgifterna för hela det föregående året finns att tillgå.

Den långvariga ökningen av **läkemedelskostnaderna** mattades av år 2006, då ersättningarna steg med 2,2 % från år 2005. Det berodde främst på att partipriserna på ersättningsgilla läkemedel sänktes i början av 2006 med högst 5 %. Den generiska substitutionen har också fungerat bra, eftersom priskonkurrensen mellan olika synonympreparat som används vid behandlingen av ett flertal folksjukdomar har medfört att kostnaderna per patient minskat kontinuerligt. Detta har i synnerhet påverkat prisnivån på kolesterolmediciner, ett flertal blodtrycksmediciner, depressionsmediciner och magsårsmediciner. I början av oktober 2006 begränsades rätten till ersättning för de två dyraste kolesterolsänkande läkemedlen, vilket ökade övergången till billigare alternativ. År 2006 var kostnaderna för kolesterolsänkande läkemedel 23 miljoner euro mindre än 2005.

Vid diskussionerna har man även beaktat storleken på självrisken för **den äldre befolkningens läkemedelskostnader**. 80–84-åringarna betalar mest för sina mediciner, trots att en ansevärd andel av personerna i denna åldersgrupp hör till den femtedel som har de lägsta inkomsterna. **Fullmäktige anser** att man vid revideringen av läkemedelsersättningssystemet bör trygga medborgarnas möjligheter att införskaffa nödvändiga läkemedel utan att ekonomiska faktorer är ett hinder. Den äldre åldersgruppen använder läkemedel i högre grad än vuxna i övriga åldersgrupper, vilket är ägnat att höja kost-

naderna. Medicineringen för de äldre bör kontrolleras regelbundet för att minska onödig användning av läkemedel.

Summan av de förmåner som **återkrävd**es var 116,6 miljoner euro vid årets slut. Återkravsbeståndet har trots den allt effektivare indrivningen fortsatt att växa, även om ökningen har avtagit på senare tid. På basis av en promemoria som blev klar 18.8.2005 och en del praktiska försök har man för att effektivisera återindrivningen börjat koncentrera indrivningsarbetet på krets nivå. **Fullmäktige konstaterar** att när det gäller de tilltagande **studiestödsåterkraven** som baserar sig på **uppföljning av skatteuppgifter** så finns det inte mycket nytt man kan göra med åtgärder av FPA. De studerande har informerats synnerligen väl om detta. Borgensansvarsutvecklingen beror däremot på hur aktiva bankerna är.

Redan 2005 behandlade fullmäktige bland annat riskerna för marginalisering i anslutning till **rehabilitering för gravt handikappade personer som fyller 65 år**. I en skrivelse som lämnades till social- och hälsovårdsministeriet betonades att rehabiliteringen inte borde få avbrytas bara för att klienten fyller 65 år. **Fullmäktige konstaterar** att det alltså uppstår problem i praktiken, när en gravt handikappad rehabiliteringsklient efter att ha nått åldern för ålderspension överförs från FPAs ansvarsområde till kommunens. Det händer då att nödvändig rehabilitering avbryts, indras helt eller ordnas i otillräcklig omfattning.

5. Fullmäktige

Som Folkpensionsanstaltens **fullmäktige** verkade år 2006 riksdagsledamöterna Maija Perho (ordförande), Pirkko Peltomo (vice ordförande), Anne Huotari, Valto Koski, Marjaana Koskinen, Tuija Nurmi 1.1–27.3, Kirsi Ojansuu, Juha Rehula, Sari Sarkomaa 1.1–30.3, Seppo Särkiniemi, Jaana Ylä-Mononen, Anne

Holmlund fr.o.m. 28.3, Paula Risikko fr.o.m. 31.3 samt ledande läkaren Niilo Keränen.

Till **arbetsutskottet** hörde utom ordföranden och vice ordföranden fullmäktige Anne Huotari, Kirsi Ojansuu och Juha Rehula. Fullmäktiges **sekreterare** var planeringschef Olli Valpola.

6. Revisorer

Revisorerna bistår fullmäktige i övervaknings- och revisionsarbetet. Revisorerna höll år 2006 fem revisionsmöten förutom årsrevisionen. CGR-revisorn och andra revisorer vid hans revisionsbyrå bedrev en kontinuerlig övervakning, och för varje kvartal lämnade CGR-revisorn en redogörelse till fullmäktige och revisorerna.

De av fullmäktige utsedda revisorerna var professor CGR Markku Koskela (ordförande; ersättare professor CGR Kalervo Virtanen), riksdagsledamot Jukka Roos (vice ordförande; ersättare riksdagsledamot Sirpa Paatero), riksdagsledamot Esko Ahonen (biträdande direktör Markku Auvinen), riksdagsledamot Hannu Hoskonen (stadsdirektör FöD Jorma Rasinmäki), riksdagsledamot Esko Kurvinen (EM Lea Krank), riksdagsledamot Irja Tulonen (riksdagsledamot Ahti Vielma), riksdagsledamot Tuula Väättäinen (riksdagsledamot Iivo Polvi) samt EM CGR Yrjö Tuokko (CGR Olavi Guttorm). Sekreterare för revisorerna var ansvarige juristen Reijo Hyvönen.

7. Bokslut och ansvarsfrihet

Den 4 april 2006 fastställde fullmäktige Folkpensionsanstaltens **bokslut** för 2005 och beviljade styrelsen ansvarsfrihet för 2005. Vid sitt möte den 3 april 2007 beviljade fullmäktige styrelsen ansvarsfrihet för 2006. Protokollen över fullmäktiges plena har tillställts revisorerna och styrelsen för kännedom.

8. Centrala frågor som behandlats under året

Fullmäktige har behandlat bland annat följande frågor med anknytning till Folkpensionsanstaltens **verksamhet**:

- FPAs kontaktcenter, det aktuella läget
- arbetsutjämningen
- uppställda mål för samarbetet med FPAs intressentgrupper 2006–2009
- utvidgandet av FPAs uppgifter
- ett projekt för effektivare samservice
- FPAs representanters medverkan i de s.k. samarbetsstiftelsernas förvaltningsorgan
- ett projekt med FPA som nationell aktör
- Petrea, det aktuella läget
- FPAs personalplan
- problemet med övergångsskedet vid indragningen av socialförsäkringsnämnderna
- utvärderingen av FPAs forskningsverksamhet samt de åtgärder som utvärderingen föranlett
- utvecklingsplaner, tidsscheman och resursfrågor avseende service på internet och elektronisk kommunikation
- Riksdagens skrivelse om Folkpensionsanstaltens fullmäktiges verksamhetsberättelse 2005
- FPAs verksamhets- och ekonomiplan 2007–2010 och resultatavtalen

- FPAs nya förvaltningsmodell, hur väl fungerar den och är ansvarsfördelningen tydlig
- ändringar i 3 kap. 9 § i FPAs arbetsordning.

Dessutom behandlades följande frågor i anslutning till förmånerna och förmånslagstiftningen:

- planerna på att centralisera förmånsavgörandena och vilka praktiska åtgärder som vidtagits
- den medicinska rehabiliteringen för gravt handikappade
- ersättningarna från FPA för kostnaderna för de vanligaste laboratorieundersökningarna samt laboratorieundersökningar och undersökningar som hör till patologins område
- bidragsfusket
- nya metoder för bedömning av arbetsförmågan, bl.a. erfarenheterna av den så kallade PCA-metoden som används vid bedömningen av arbets- och funktionsförmågan
- återkravssituationen
- invalidpensionerna
- överföringen av verkställandet av underhållsstödet till FPA
- en verksamhetsmodell som utarbetats vid avdelningen för pensioner och utkomstskydd och som går ut på att förtydliga kundbrev och beslutstexterna.

9. Inspektionsresor och orientering i FPAs verksamhet på krets- och lokalnivå

Fullmäktige företog en **inspektionsresa** till Kajanaland i Norra Finlands försäkringskrets 3–4.8.2006, och granskade verksamheten vid FPAs kretscentral i Norra Finland och verksamheten i Norra Österbottens försäkringsdistrikt vid byråerna i Utajärvi och Vaala samt i Kajanalands försäkringsdistrikt vid byråerna i Kajanaland och Paltamo.

Teman som behandlades under resan var bland annat förvaltningsförsöket i Kajanaland som representanter för landskapsförvaltningen redogjorde för. Representanter för Utajärvi och Vaala kommuner presenterade Utajärvi–Vaalas samarbetsmodell för hälso- och sjukvården och systemet med distansläkare. Vidare informerades fullmäktige om beredningen av projektet ”Kaikki töihin” och besökte Kumppaniksi ry:s lokaler och bekantade sig med deras verksamhet.

Vid ett **seminarium** i Luosto 4–6.9.2006 för fullmäktige och riksdagens social- och hälsovårdsutskott behandlades bl.a. viktiga utmaningar och utvecklingsprojekt som blir aktuella inom socialförsäkringen de närmaste åren.

Markku Lehto från social- och hälsovårdsministeriet höll ett inledningsanförande i ämnet. Övriga teman som behandlades vid seminariet var bl.a. centrala frågor om utvecklingen av lagstiftningen inom olika förmånsområden, insatsområden för forskningen vid FPA, FPAs roll vid servicentren för arbetskraft samt utsikterna för utvecklandet av den elektroniska kommunikationen.

10. Bilagor

Som bilagor ingår en förteckning över fullmäktige och ersättare (*bilaga 1*), revisionsberättelsen (*bilaga 2*) och FPAs forskningsavdelnings översikt av forskningens viktiga resultat och iakttagelser 2006 (*bilaga 3*).

Helsingfors den 13 mars 2007

Maija Perho

Anne Holmlund	Anne Huotari
Niilo Keränen	Valto Koski
Marjaana Koskinen	Kirsi Ojansuu
Pirkko Peltomo	Juha Rehula
Paula Risikko	Seppo Särkiniemi
Jaana Ylä-Mononen	

FÖRTECKNING ÖVER FULLMÄKTIGE OCH ERSÄTTARE

Fullmäktige 1.1–31.12.2006

Perho, Maija, riksdagsledamot

Ersättare:

Asko-Seljavaara, Sirpa, riksdagsledamot

Peltomo, Pirkko, riksdagsledamot

Lahtela, Esa, riksdagsledamot

Huotari, Anne, riksdagsledamot

Immonen, Mikko, riksdagsledamot

Keränen, Niilo, ledande läkare

Paloniemi, Aila, riksdagsledamot

Koski, Valto, riksdagsledamot

Seppälä, Arto, riksdagsledamot

Koskinen, Marjaana, riksdagsledamot

Kähkönen, Lauri, riksdagsledamot

Nurmi, Tuija, riksdagsledamot (1.1–27.3)

Holmlund, Anne, riksdagsledamot (1.1–27.3)

Holmlund, Anne, riksdagsledamot (fr.o.m. 28.3)

Tiura, Marja, riksdagsledamot (fr.o.m. 28.3)

Ojansuu, Kirsi, riksdagsledamot

Meriläinen, Rosa, riksdagsledamot

Rehula, Juha, riksdagsledamot

Vihriälä, Jukka, riksdagsledamot

Sarkomaa, Sari, riksdagsledamot (1.1–30.3.)

Risikko, Paula, riksdagsledamot (fr.o.m. 31.3)

Salo, Petri, riksdagsledamot

Särkiniemi, Seppo, riksdagsledamot

Tölli, Tapani, riksdagsledamot

Ylä-Mononen, Jaana, riksdagsledamot

Löv, Pehr, riksdagsledamot

REVISIONSBERÄTTELSE

Till Folkpensionsanstaltens fullmäktige

Vi har granskat Folkpensionsanstaltens bokföring, verksamhetsberättelse, bokslut och förvaltning för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2006. Styrelsen har upprättat bokslutet och verksamhetsberättelsen. Bokslutet omfattar balansräkning, resultaträkning och noter för Folkpensionsanstalten och pensionsansvarsfonden. På grundvalen av granskningen ger vi ett utlåtande om bokslutet, verksamhetsberättelsen och förvaltningen.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsd. Bokföringen samt principerna för, substansen i och presentationen av verksamhetsberättelsen och bokslutet har granskats i tillräcklig omfattning för att konstatera att verksamhetsberättelsen och bokslutet inte innehåller väsentliga fel eller brister. Vid granskningen av förvaltningen har vi försäkrat oss om att styrelsemedlemmarna har handlat i enlighet med lagen om Folkpensionsanstalten.

Räkenskapsövervakningen vid Folkpensionsanstalten har skötts av Yrjö Tuokko, CGR.

Vårt utlåtande är att bokslutet, som för räkenskapsperioden utvisar ett överskott på 135 641 238,06 euro sedan ett garantibelopp på 555 201 244,37 euro erhållits från staten för täckning av folkpensionsförsäkringens totalutgifter, är upprättat i enlighet med lagen om Folkpensionsanstalten, de principer för bokslutet som godkänts av fullmäktige för Folkpensionsanstalten samt i tillämpliga delar bokföringslagen och andra bestämmelser om upprättande av bokslut. Bokslutet och verksamhetsberättelsen ger på det sätt som avses i de ovan nämnda bestämmelserna och bokslutsprinciperna en riktig och tillräcklig bild av resultatet av Folkpensionsanstaltens verksamhet och dess ekonomiska ställning. Verksamhetsberättelsen stämmer överens med bokslutet. Bokslutet kan fastställas och styrelsemedlemmarna beviljas ansvarfrihet för den av oss granskade räkenskapsperioden.

Helsingfors den 28 mars 2007

Markku Koskela
CGR

Esko Ahonen

Hannu Hoskonen

Esko Kurvinen

Jukka Roos

Irja Tulonen

Tuula Väättäin

Yrjö Tuokko
CGR

FOLKPENSIONSANSTALTENS FORSKNINGSPÅRBEITE – VIKTIGA RESULTAT OCH IAKTTAGELSER 2006

Villkoren för handikappbidrag gynnar inte låginkomsttagare

Handikappbidraget fördelar sig inte lika mellan låg- och höginkomsttagare. Enligt en utredning från FPAs forskningsavdelning är orsaken till problemen i första hand det s.k. kostnadskriteriet i lagen om handikappbidrag samt de stränga villkoren för beviljande av det lägsta handikappbidraget.

Handikappbidraget är differentierat beroende på funktionshindrets svårighetsgrad och i vilken mån det orsakar merkostnader. De tre kategorierna är 78,46 euro/månad, 183,09 euro/månad och 340,03 euro/månad. Bidraget är skattefritt inkomst för mottagaren. År 2005 betalade FPA handikappbidrag till drygt 12 000 personer.

När det gäller nya ansökningar om bidrag för merkostnader fattar FPA en del av bidragsbesluten retroaktivt, varvid bidraget beviljas för uppkomna kostnader som sökande själv redan har betalat. Hit hör exempelvis kostnaderna för tjänster som syftar till att bevara eller förbättra funktionsförmågan, såsom psykoterapi, fysioterapi och ergoterapi.

Låginkomsttagare kan ha en sämre ställning än andra, om inkomsterna behövs för det dagliga livet – för exempelvis mat, kläder och boende, och den sökande inte har råd att köpa tjänster. Således kan sökanden till ansökan om handikappbidrag inte heller föga kvitton över fortlöpande kostnader, vilket FPA i regel kräver. FPA har tagit itu med problemet och på grundval av en utredning kommer nödvändiga åtgärder att vidtas. Resultaten från utredningen har publicerats i referatet *Lauri Virta: Havaintoja vammaistuen*

kohdentumisesta, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 53, 2006.

Förslag till lösningar på arbetslösas problem med grundtryggheten

FPA har med hjälp av en mikrosimulationsmetod utrett de arbetslösas grundtrygghet och dess utveckling samt gjort uträkningar om hur olika reformer påverkar de arbetslösas utkomstmöjligheter. Också de kostnader som reformerna orsakar har beaktats. Kalkylerna ger viktiga infallsvinklar om exempelvis hur flitfällor skall kunna undanröjas.

Undersökningen belyser vad som händer om de arbetslösas grunddagpenning höjs, behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet slopas, grundavdraget i kommunalbeskattningen höjs eller pensionsinkomstavdraget utvidgas.

Om till exempel grunddagpenningen höjs med fem euro, minskar behovet av bostadsbidrag och utkomststöd, men minskningen är inte stor. Inte heller en höjning av grundavdraget i kommunalbeskattningen till 3 000 euro skulle ha någon märkbar inverkan på situationen för de arbetslösa. Om däremot ett avdrag motsvarande pensionsinkomstavdraget utsträcktes till dagpenningen, skulle effekterna bli större. Resultaten presenteras närmare i referatet *Pertti Honkanen: Työttömien perusturvan ongelmia. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja perusturvan selosteita 54, 2006.*

Hur många blir beroende av utkomstskydd när de förlorar rätten till inkomstrelaterad dagpenning?

Tack vare den förbättrade arbetsmarknadssituationen och reformerna av arbetskrafts-

litiken har antalet personer som får arbetsmarknadsstöd efter att ha förlorat rätten till inkomstrelaterad dagpenning minskat avsevärt under de senaste åren. År 2006 var antalet 10 400, medan det i millenniumskiftet uppgick till 15 000 och 1998 när det var som högst till 30 000. I undersökningen följer man personer som under olika år har förlorat rätten till inkomstrelaterad dagpenning från det år då de gick miste om rätten fram till 2004.

Resultaten visar att andelen personer som fortfarande har kvar arbetsmarknadsstödet åren efter förlusten av den inkomstrelaterade dagpenningen i regel blev mindre ju närmare nutid granskningen gällde. Det är värt att beakta att en stor del av dem som gått miste om den inkomstrelaterade dagpenningen hade lyckats återfå rätten till dagpenningen under uppföljningstiden. Andelen personer med invalidpension var större bland dem som hade förlorat dagpenningens rätten än bland befolkningen i arbetsför ålder i snitt. Det fanns en klar skillnad mellan könen genom att männen oftare hade kvar arbetsmarknadsstödet, medan kvinnorna hade lyckats återfå rätten till inkomstrelaterad dagpenning eller blivit mottagare av familje- eller studieförmåner.

Undersökningsmaterialet innehöll inga egentliga uppgifter om i vilken utsträckning personerna hade fått arbete, men indirekt kunde man sluta sig till att bland annat knappt hälften av dem som hade förlorat dagpenningens rätten 1996 och drygt en tredjedel av dem som förlorat rätten 2002 var sysselsatta på den öppna arbetsmarknaden i slutet av 2004. *Helka Hyttis och Miia Saarikallios artikel var införd i tidskriften Sosiaalivakuutus 1/2007.*

Forskningsavdelningen och Finlands ordförandeskapsperiod i EU

Finlands ordförandeskap i EU som inleddes i juli 2006 avspeglade sig också i FPAs verk-

samhet. Forskningsavdelningen publicerade två böcker som skrivits särskilt med tanke på internationella samarbetspartner och forskare samt arrangerade en serie med informationsinslag i sex delar, där Finlands EU-parlamentariker redogjorde för aktuella frågor om social trygghet och hälsa. Korta referat av inslagen på informationsmötena finns på webben på adressen: www.kela.fi/forskning -> Meparnas informationsmöten.

I Robert Hagfors och Juho Saaris undersökning om socialpolitiken inom den ekonomiska och monetära unionen, *Sosiaalipolitiikka talous- ja rahaliitossa (Sosiaali- ja terveysturvan katsausia 71 ja 72)* försöker författarna ta reda på hur de sociala utgifternas andel av de offentliga utgifterna har förändrats i EU-länder som befinner sig i olika ställning när det gäller den offentliga ekonomins stabilitet. Genom att närma sig området på ett vetenskapligt sätt försöker de bedöma vilka indirekta verkningar den ekonomiska och monetära unionen (EMU) har haft.

I Finland var socialutgifternas andel av alla offentliga utgifter så gott som oförändrad från 1990-talet fram till början av 2000-talet. Där emot har andelen så kallade basutgifter, dvs. andra utgifter än social- och ränteutgifter, av de offentliga utgifterna ökat. Undersökningen har publicerats på finska och på engelska.

En annan publikation från ordförandeskapsperioden är Heikki Niemeläs och Kari Salminens översikt *Den sociala tryggheten i Finland*, som gavs ut i en reviderad version. Syftet med Folkpensionsanstaltens, Pensionsskyddscentralens, Arbetspensionsförsäkrarnas och social- och hälsovårdsministeriets gemensamma publikation är att ge en kort översikt över den sociala trygghetens utveckling, nuläge och framtidsutsikter i Finland. Boken finns i tryckt version och som elektronisk publikation på finska, svenska, engelska, franska och tyska.

Orättvisor inom socialpolitiken lyftes fram

FPAs forskare ville skapa sig en bild av vad forskarna ansåg vara de stora orättvisorna inom den finländska socialpolitiken eller sociala tryggheten i dag. Av svaren blev det en bok, *Vääryyskirja*, vars författare Marjatta Bardy, Leena Eräsaari, Riitta Granfelt, Raija Julkunen, Sakari Kainulainen, Lasse Murto, Mikko Mäntysaari, Riikka Niemi, Elina Palola, J.P. Roos, Tiina Silvasti och Silva Tedre är ansedda namn på området.

Artiklarna i boken som ses som ett viktigt verk och som blivit mycket populär handlar bland annat om universalismens utmaningar (Julkunen, Niemi, Kainulainen), om delaktighetsretorik som saknar verklighetsanknytning (Palola) och affärsmannamoralens (Bardy) och New Public Management-filosofins (Eräsaari) dominans.

Till de frågor som uppmärksammas hör diskriminerande socialarbete (Mäntysaari), ”oangenäma” problem inom missbrukarvården och alkoholpolitiken (Murto), åldringar som är fångar i sina egna hem (Tedre) samt svårigheter som anknyter till fångars och deras anhörigas liv (Granfelt). Också hemmamammors problem (Niemi), omtvistade beslut om omhändertagande (Roos) och bortglömda sociala följder av strukturförändringarna inom lantbruket (Silvasti) får välförtjänt uppmärksamhet. Publikation: *Tuula Helne ja Markku Laatu (toim.). Vääryyskirja. Helsinki: Kela, 2006.*

Vår politik som gäller sysselsättningen av personer med nedsatt arbetsförmåga stänger ute från arbetslivet – i motsats till politiken i Sverige

I undersökningen jämfördes politiken när det gäller sysselsättningen av personer med olika

grader av nedsatt arbetsförmåga i Finland och i Sverige. I samma granskning tar man upp såväl inkomstöverföringar som kompenserar arbetsförmåga som arbetskraftspolitiska åtgärder som riktar sig till personer med funktionshinder. Förmånerna och åtgärderna rangordnades på en skala efter i vilken utsträckning de möjliggör integrering i arbetslivet (stödarbete, partiella förmåner och hela förmåner).

I snitt 1,9 procent av de personer i arbetsförålder som deltog i arbetskraftspolitiska åtgärder i Sverige år 2004 var personer med funktionshinder. Motsvarande siffra för Finland var 0,4 procent. Skillnaderna mellan Finland och Sverige är stora också när det gäller användningen av partiella förmåner. I Sverige fick i snitt 3,9 procent av personerna i arbetsförålder partiella förmåner i form av invalidpension eller sjukdagpenning, medan andelen i Finland bara var 0,4 procent. Även andelen personer med hela förmåner var något mindre i Finland.

Finland har betydligt fler registrerade arbetslösa arbetssökande med funktionshinder än Sverige. På grundval av andra undersökningar kunde man å andra sidan sluta sig till att antalet arbetslösa med funktionshinder snarare var över- än underskattat i Sverige, medan situationen i Finland är den motsatta. Det verkar således som om en stor del av de personer med funktionshinder som i Sverige hade beviljats partiella förmåner eller sysselsatts i stödarbete i stället blir långtidsarbetslösa i Finland.

Undersökningen visade att det svenska systemet ger personer med nedsatt arbetsförmåga betydligt bättre möjligheter att delta i arbetslivet än det finländska. Å andra sidan verkade det finnas en klar överanvändning av sjukdomsbaserade förmåner hos i första hand svenska kvinnor. I viss mån kan man förklara detta med det starka uppsägningskyddet

kombinerat med behoven av större flexibilitet i arbetet i synnerhet i yrkena i servicebranschen. Undersökningsresultaten finns publicerade i en artikel av *Helka Hytti (Työpoliittinen Aikakauskirja 4/2006: 7–22)*.

Reformen av ersättningssystemet för läkemedel har ökat antalet inköpstillfällen

Ersättningssystemet för läkemedel förenklades från början av 2006 genom att den fasta självriskan slopades för läkemedel med grundersättning och för läkemedel i den lägre specialersättningsklassen. I stället infördes ett rent procentuellt tillvägagångssätt för beräkning av ersättningen. Samtidigt ersattes den fasta självriskan i den högre specialersättningsklassen med en läkemedelsspecifik självrisk och för läkemedel med tilläggserättning bestämdes en fast läkemedelsspecifik självrisk.

Ändringarna ökade märkbart antalet inköpstillfällen för läkemedel som ersätts av FPA. År 2006 uppgick antalet inköpstillfällen till 24,6 miljoner, vilket är 4 miljoner eller 19 procent fler än 2005. I och med att den fasta självriskan per inköpstillfälle slopas kan patienterna

köpa sina läkemedel vid olika tillfällen utan att deras egna kostnader för läkemedlen ökar. Antalet inköpstillfällen har ökat också av den anledningen att ersättning nu betalas för sådana förmånliga inköp som tidigare underskred den fasta självriskan. Förenklingen av systemet har bidragit till större flexibilitet när det gäller tidpunkten för inköpen och har underlättat patienternas möjligheter att uppskatta kostnaderna för sina inköp.

Ändringarna förbättrade också ställningen för dem som använder mindre mängder eller förmånliga läkemedel. Å andra sidan steg kostnaderna i någon mån för dem som använder flera olika läkemedel och för dem som är berättigade till tilläggsersättningar. Avsikten med sänkningen av de fastställda skäliga partipriserna för läkemedel med fem procent från början av året var emellertid att sänkningen skulle kompensera patienternas kostnader för de läkemedelsspecifika självriskandelarna.

År 2006 betalades 1 100 miljoner euro i läkemedelsersättningar, vilket är 2,2 procent mer än året innan. Patienternas andel av kostnaderna för ersättningsgilla läkemedel har minskat något.

Viktig förändring i användningen av statiner i slutet av 2006

I början av oktober 2006 trädde en FPA-anvisning i kraft som bygger på ett beslut av Läkemedelsprismyndigheten vid social- och hälsovårdsministeriet. Enligt anvisningen är atorvastatin och rosuvastatin ersättningsgilla bara vid behandlingen av svåra störningar i fettomsättningen hos högriskpatienter.

Begränsningarna i möjligheten till ersättning bidrog till att antalet personer som använde atorvastatin och rosuvastatin minskade under senare delen av 2006. I synnerhet simvastatin fick flera tiotusentals nya användare. Det priskrig som bröt ut efter införandet av reglerna om utbyte av läkemedel gjorde att priset på simvastatin blev så pass lågt att kostnaderna för läkemedlet sjönk till bara cirka en tiondel av kostnaderna för den dyraste motsvarigheten, när man räknar ut ett belopp per patient på basis av ersättningskostnaderna i slutet av 2006.

Under 2006 behandlades över en halv miljon patienter med statin, men kostnaderna sjönk med 24 miljoner euro jämfört med 2005, trots att antalet som fick behandling ökade. Den nedåtgående trenden berodde i första hand på att andelen simvastatinanvändare ökade. I viss mån berodde de lägre kostnaderna också på att partipriset på alla ersättningsgilla läkemedel sänktes med högst 5 procent i början av 2006. Resultaten har publicerats i en artikel av Timo Klaukka och Juhana E Idänpää-Heikkilä (*Suomen Lääkärilehti* 8/2007).

Uppföljningen av problem som orsakas av kriser och katastrofer behöver utvecklas

Föreningen för Mental Hälsa i Finland och FPA har gjort en utredning där man ger rekommendationer om psykosociala stödtjänster efter kriser och katastrofer. Bakgrunden

till utredningen är storolyckan i Konginkangas i mars 2004.

I utredningen konstateras det att akuttvården är mycket välorganiserad i Finland. Men hjälpbehovet fortsätter också efter själva krissituationen. Även om kris och sorg inte är sjukdomar, orsakar olyckor och katastrofer på grund av den plötsliga förlusten en ökad risk för traumatisk sorg, psykiatriska sjukdomar och självmord. Förutom akuttvård behövs medicinskt, psykiatriskt, psykologiskt och socialt stöd.

För att krishjälpen skall kunna utvecklas krävs det ett samförstånd om kriser och anknyttande fenomen, tillräcklig krisutbildning i samarbete med olika instanser samt adekvat psykoterapeutisk kompetens också inom primärvården så att man där kan bemöta människor i trauma och sorg. Resultaten finns publicerade i referatet *Riitta Kumpulainen: Konginkankaan suuronnettomuus. Tapaustutkimus psykososiaalisten tukipalveluiden toimivuudesta. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita* 50, 2006.

Störningar i den psykiska hälsan döljer sig ofta bakom andra symtom

Psykiska störningar behöver förebyggas effektivare än vad nu är fallet. Likaså bör man fokusera mer på att konstatera och behandla störningarna på ett tidigt stadium och på rehabiliteringen av patienter med psykiska problem. Patienter söker ofta läkare på grund av andra symtom, trots att den verkliga orsaken till problemen är depression.

Depression hör till våra vanligaste folksjukdomar, och enligt bedömningar kommer den att spela en allt större roll i alla industriländer under den närmaste framtiden, om ingenting görs åt saken. Utmärkande är att depression recidiverar hos 75–80 procent av patienterna.

Hos 15 procent kan den dessutom bli kronisk. Under 2006 använde omkring 350 000 personer antidepressiva medel.

Personalen vid hälsovårdscentraler och företagshälsostationer spelar en viktig roll när det gäller att diagnostisera depression. Man har nämligen kunnat konstatera att en betydande del av patienterna först och främst lider av depression eller ångest, trots att de söker läkare på grund av någon annan sjukdom eller något annat besvär. Det finns ofta ett samband mellan exempelvis riklig alkoholkonsumtion och depression.

Det faktum att psykiska störningar är mycket vanliga framgår av FPAs statistik över påbörjade perioder med sjukdagpenning. Enligt den har antalet sjukdagpenningperioder som inletts på grund av psykiska och beteendemässiga störningar ökat betydligt snabbare än perioder med andra orsaker. År 1996 påbörjades 13 000 sjukdagpenningperioder på grund av depression, medan antalet år 2005 redan översteg 30 000.

Iakttagelserna i forskningsavdelningens undersökning presenterades av FPAs generaldirektör Jorma Huuhtanen i ett tal på Pohjois-Karjalan Mielenterveystuki ry:s 35-årsjubileum i Joensuu den 18 november 2006.

Moderskapsförpackningen viktig i synnerhet för nya föräldrar

Moderskapsförpackningen har behållit sin starka popularitet, och många anser att den avsevärt underlättar vardagen. I en enkät som gällde FPAs moderskapsunderstöd gav enkättagarna positiv respons också på förpackningens grad av inhemsk tillverkning, klädernas färg och flergångsblöjorna.

År 2005 valde en så stor andel som 94 procent av förstföderna förpackningen. Ock-

så majoriteten av dem som valde penningunderstöd hade tidigare valt förpackningen, som inte längre ansågs vara nödvändig till det andra eller det tredje barnet. I synnerhet nya föräldrar var nöjda med moderskapsförpackningen. Dessa upplevde att förpackningen förutom pengar också sparade tid och besvär, eftersom den innehöll många nödvändiga produkter som de nu inte behövde skaffa själva. Resultaten av undersökningen har publicerats i referatet *Laura Miettunen, Pentti Takala ja Timo Klaukka: Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa VI. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 56, 2006.*

Analys av webbdiskussion gav extra färg åt FPAs kundenkäter

Webbdiskussioner har inte tidigare utnyttjats i FPAs kundnöjdhets- och imageundersökningar. Det nya materialet gav information i första hand om åsikterna hos dem som var missnöjda med FPA och dess förmåner. Den typen av åsikter förblir ofta dolda bakom de servicebeleg som efterfrågas i kundenkäter.

I undersökningen analyserades tidningen Ilta-Sanomas webbdiskussion om FPA 2004, vilket gav extra färg åt de traditionella kundenkäterna. Diskussionen föregicks av flera kritiska nyheter om FPA i landets medier. Av diskussionen framgick bland annat kundernas uttalade behov av att få veta att deras ansökan har anlänt till byrån samt den genomsnittliga tiden för behandlingen av ansökan. Resultaten har publicerats i referatet *Mikko Kapanen: Verkkokeskustelu Kelasta. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 49, 2006.*

Forskningsrapporter publicerade i FPA:s vetenskapliga publikationsserier 2006

Social trygghet och hälsa: undersökningar

Eino Heikkinen, Markku Kauppinen, Pia-Leena Salo ja Timo Suutama, toim.: Ovatko 65–69-vuotiaat aikaisempaa toiminta-kykyisempiä, terveempiä ja aktiivisempia? Havaintoja Ikivihreät-projektin kohorttivertailututkimuksesta vuosilta 1988, 1996 ja 2004. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 83, 2006.

Social trygghet och hälsa: rapporter

Marketta Rajavaara: Yhteiskuntaan vaikuttava Kela. Katsaus vaikuttavuuden käsitteisiin ja arviointiin. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 69, 2006.

Pirjo Nikkanen: Oon vahvempi kuin ennen. Pitkään työelämässä olleiden kuntoutumistarinat. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 70, 2006.

Robert Hagfors ja Juho Saari: Sosiaalipolitiikka talous- ja rahanliitossa. Sosiaalimenot ja julkinen velkaantuminen 15 EU-maassa. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 71, 2006.

Robert Hagfors and Juho Saari: Social Policy in the Economic and Monetary Union – Social Expenditures and Public Indebtedness in 15 EU Countries. Social security and health reports 72, 2006.

Social trygghet och hälsa: referat

Mikko Kapanen, Markku Laatu ja Hannu Mattila: Kela-barometri 2005. Asiakaspalvelu ja työolot Kelassa. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 48, 2006. PDF.

Mikko Kapanen: Verkkokeskustelua Kelasta. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 49, 2006.

Riitta Kumpulainen: Konginkankaan suuronnettomuus. Tapaustudkimus psykososiaalisten tukipalvelujen toimivuudesta. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 50, 2006.

Hannu Mattila ja Markku Laatu: Tutkimus Kelan ja työvoiman palvelukeskusten yhteistyöstä. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 51, 2006. PDF.

Helka Hytti: The Finnish employment and income security models in a Nordic comparison. Social Security and Health: Working papers 52, 2006.

Lauri Virta: Havaintoja vammaistuen kohdentumisesta. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 53, 2006.

Pertti Honkanen: Työttömien perusturvan ongelmia. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 54, 2006.

Katri Hellsten, Laura Kallioma-Puha, Merja Komu ja Maija Saksliin: Suomalaisen hoivan monet muodot. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 55, 2006.

Laura Miettunen, Pentti Takala ja Timo Klaukka: Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa VI. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 56, 2006.

Redigerade och utgivna publikationer utanför FPA-serierna

Helka Hytti, Pirjo Ylöstalo ja Esko Ruhanen: Työkyvyttömyyseläkkeissä virta vie entistä enemmän kansaneläkkeelle. Moniste. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 2006.

Matti Jokelainen: Sairaus- ja työttömyyspäivärahan sekä kansaneläkkeen nettokorvausaste viidessä EU-maassa vuosina 1971–2002. Moniste ja PDF. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 2006.

Matti Jokelainen: Sosiaalivakuutuksen nettokorvausaste 18 OECD-maassa 1971–2002. Moniste ja PDF. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 2006.

Heikki Niemelä ja Kari Salminen: Suomalainen sosiaaliturva. 2. korjattu ja uudistettu painos. Helsinki: Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, sosiaali- ja terveysministeriö ja Työeläkevakuuttajat TELA r.y., 2006.

Heikki Niemelä och Kari Salminen: Den sociala tryggheten i Finland. Andra, reviderade upplagan. Helsingfors 2006.

Heikki Niemelä and Kari Salminen: Social security in Finland. Second revised impression. Helsinki 2006.

Heikki Niemelä und Kari Salminen: Soziale Sicherheit in Finnland. 2. korrigierte Auflage. Helsinki 2006.

Heikki Niemelä et Kari Salminen: La sécurité sociale finlandaise. 2ème édition revue et corrigée. Helsinki 2006.

Sanna Pekkarinen: Viranomaisten välinen yhteistyö perintäasioissa. Moniste. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 2006.

Hans Wreber och Peder Björk, red.: Studiestöd för att studera utomlands. En nordisk modell? Helsingfors: FPA:s forskningsavdelning, 2006.

Tuula Helne ja Markku Laatu (toim.). Vääryyskirja. Helsinki: Kela, 2006.

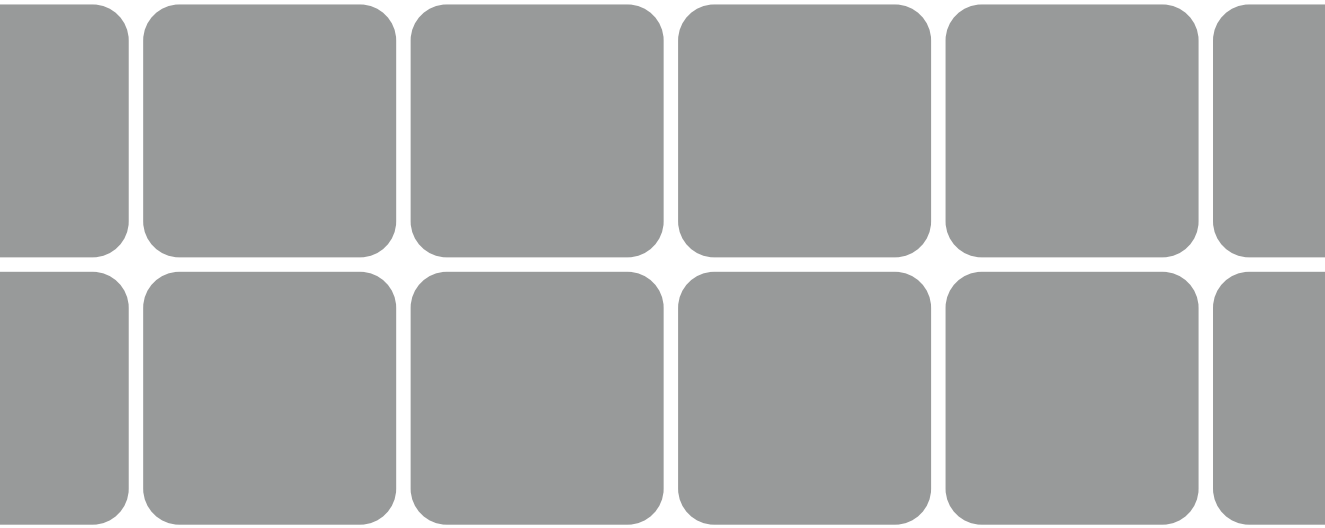
Julkaisuluettelo 1/2006

Suomen lääketilasto 2005. Kelan ja Lääkelaitoksen yhteisjulkaisu, 2006.

Arpo Aromaa, Markku Heliövaara, Paul Knekt, Antti Reunanen, Sirkka Rinne: Autoklinikka. Helsinki: Kansanterveyslaitos ja Kela 2006.

Ytterligare information

Alla publikationer som finns utgivna i serierna liksom största delen av de övriga publikationerna kan laddas ner gratis på Forskningsavdelningens webbsidor: www.kela.fi/forskning. Beställning av tryckta publikationer: publ@kela.fi eller tfn 020 634 1938.

Helsingfors 2007
ISSN 0428-4313